Йўллисойга борай деманг — боролмайсиз!

2-бет

"Кореяда журналист бўлиш осон эмас", дейди Кореядаги махсус мухбиримиз Ўткир Ҳайдавалов

3-бет

Ёзувчи Шукур Холмирзаевнинг шляпаси ҳақида биринчи мақола

4-бет

ҲУРМАТЛИ АБИТУРИЕНТЛАР – ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИСТ БЎЛАМАН ДЕГАН АЗИЗ ЁШЛАР!

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА КЎРА ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАҲОН ТИЛЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИДА МАМЛАКАТИМИЗДА ИЛК БОР ЯНГИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИСТИКА ФАКУЛЬТЕТИ ТАШКИЛ ЭТИЛДИ. АЙНИ КУНЛАРДА УШБУ ФАКУЛЬТЕТГА ҲУЖЖАТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНМОҚДА.

Факультетда таҳсил олишнинг эътиборли томони шундаки, талабалик бахтига мушарраф бўлган ёшлар бугун жамиятимиз ва давлатимиз учун ўта зарур халқаро журналист касбини мукаммал эгаллаш имкониятларини қўлга киритадилар. Шунингдек, бу даргоҳда халқаро журналистлар учун аҳамиятли - инглиз, немис, француз, испан, араб, хитой, япон тиллари чуқур ўргатилади.

АЗИЗ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР! МАБОДО СИЗДА ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИСТ БЎЛИШ ОРЗУСИ ВА ИШОНЧИ ТУҒИЛГАН БЎЛСА, ФУРСАТНИ ҚЎЛДАН БОЙ БЕРМАЙ ЎзДЖТУ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИСТИКА ФАКУЛЬТЕТИГА ҲУЖЖАТЛАРИНГИЗНИ ТОПШИРИНГ. БУ ЎЗ ИСТЕЪДОДИНГИЗ ҲАМДА ОРЗУЛАРИНГИЗНИ РЎЁБГА ЧИҚАРИШ ЙЎЛИДАГИ ИМКОНИЯТДИР!

Мурожаат учун телефонлар: 43-35-09, 75-89-55, 75-55-57.

Манзилимиз: Решетов кўчаси 4-уй Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университети (собиқ Рус тили ва адабиёти олийгоҳи) 35, 20-автобуслар.

МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

ҲУРРИЯТ

1996 йил декабрдан чиқа бошлаган

Чоршанба кунлари чиқади | 1999 йил 7 - 13 июль | 27 (129)-сон

ҲАҚИҚАТ – ОЛИЙ МЕЗОН

уни халққа очиқ айтиш керак

XX асрнинг сўнгги йили воқеалари шиддат билан кечмоқда. Дунё ахбор оқими кундан-кунга бойиб, кенгайиб бораётгани боис кечаги муҳим воқеа бугунгиси олдида мавҳумлашиб, эскириб, ўз аҳамиятини йўқотиб бораяпти.

Бугунги воқеа кечагига қараганда кишилар тафаккурини янада ўзгартириб, янгилаб, уларни ҳайратлантираяпти. Аксинча, бундан икки ҳафта илгари Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбирининг саволларига жавоблари кундан-кунга янгича маъно-мазмун касб этмоқда. Аслида ҳам шундай, ҳушёрликка даъват ҳамма замоннинг ҳам долзарб муаммоси.

Виждони уйғоқ инсон борки - жамият ҳам - ҳар доим бошига тушиши мумкин бўлган бало-қазолардан огоҳ бўлишга, уларнинг олдини олишга ҳаракат этади.

Бунинг учун аввало кишиларда маълум жараёнларни тўғри баҳолай билиш, уларга нисбатан ўз муносабатини билдира олиш кўникмаси шаклланган бўлиши керак. Президент бунга қуйидагича изоҳ беради: **"Мен фақатгина бир фикр аҳолимизнинг доимий диққат-эътиборида бўлишини истардим: агар биз бугунги ҳаётимизга, бунёдкорлик ишларимизга, эришаётган ютуқларимизга тўғри баҳо бермасак, уларнинг қадрига етмасак, ўз ҳушёрлигимизни йўқотиб, бизни ҳар қадамда кутаётган таҳдидларни, тинч турмушимизга, хавфсизлигимизга раҳна солаётган, оёқ остидан чиқаётган ҳар хил бало-қазоларни ҳам пайқамай-сезмай қолишимиз мумкин".**

Президент Миллий ахборот агентлиги мухбири саволларига жавобларида халқимиз эътиборини икки реал хавф-хатарга яна бир бор жалб этади: **"Булардан биринчиси мамлакатимиз ташқарисидаги тажовузкор, ақидапараст кучлар бўлиб, улар ислом дини халқимиз учун муқаддас қадрият эканидан фойдаланиб, ота-боболаримиз динини ниқоб қилиб, Ўзбекистонни демократик маърифий тараққиёт йўлидан оғдиришга, уни орқага қайтаришга уринмоқдалар...**

Иккинчи хавф-хатар бизнинг мустақил йўлимизни кўролмайдиган, турли баҳоналар билан Ўзбекистонга ўз сиёсатини, таъсирини ўтказиш ва ҳукмронлик қилишга интилаётган кучларнинг мавжудлигидир".

Юртбошимиз фикрларини ривожлантира бориб қуйидагича мулоҳаза юритадилар: **"Биз халқимизнинг хоҳиш-иродаси билан танлаган ўз йўлимизда қатъиймиз: яъни Ўзбекистон ақидапарастликнинг - у хоҳ диний, хоҳ коммунистик шаклда бўлсин - ҳар қандай кўринишларига қарши. Шунингдек, биз ҳар қандай шовинистик, бизни менсимаслик, империя кўзи билан қараш интилишларини, минтақада ҳукмронлик ва зўравонлик қилиш даъволарини ҳам кескин рад этамиз".**

Халқимиз ҳамиша, ҳамма замонларда ҳам маърифатли, маданиятли бўлишга интилади. Асримиз бошларида жадид боболаримиз миллат таназзули, қуллиги сабабини жаҳолатдан излаган эдилар. Аср сўнгида Президентни яна шу муаммо ўйлантираяпти: **"... Мана шу таълим-тарбия тизимида рўй бераётган буюк ўзгаришлар жараёнидан, афсуски, барча фарзандларимиз ҳам баҳраманд бўлолмаяпти. Қанчалик аччиқ бўлмасин, бу - бор ҳақиқат".**

Таназзулнинг сабаби жаҳолатда бўлганидек, тараққиётнинг илдизи маърифатда. Президент буни қуйидагича ифодалайди: **"Агар биз ўз кучи, салоҳиятига ишонадиган, боқимандаликни ор деб биладиган, энг ривожланган мамлакатларнинг илғор кишилари билан теппа-тенг муомала қила оладиган, оқни қорадан, яхшини ёмондан ажрата биладиган, бу мураккаб, бешафқат ҳаётнинг пасту баланд, тангу тор кўчаларида Оллоҳ берган ақл-заковати билан тўғри йўлни адашмай топа олишга қодир бўлган баркамол авлодни тарбиялаб етиштирсак, ўйлайманки, ўз мақсадимизга тўла эришган бўламиз".**

Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбирининг саволларига жавобларида кўтарилган муҳим масалалар орасида яна мафкура, унинг халқимиз онгига етиб бориши ҳақида ҳам сўз боради: **"Нега энди шўро ҳукумати ўз сохта ғояларини омма онгига сингдира олар-ди-ю, биз эса халқимизнинг асл манфаатларини ифодалайдиган, унинг фаровон турмуши ва бахтли келажаги учун хизмат қиладиган ҳаққоний миллий ғоямизни одамларимиз онгига сингдира олмаймиз?**

... Энди ижтимоий соҳа олимлари, мутахассислар, илғор фикрли зиёлилар бу борадаги изланишларни чуқурлаштириб, умумлашган назарий хулосаларни ишлаб чиқишлари, қисқача айтганда, мафкурамизнинг асосий мақсадларини халққа содда, ҳаққоний, тушунарли тарзда ифодалаб беришлари лозим".

Юртбошимиз ўз жавобида мафкуравий озуқа мезонлари ҳақиқат ва фақат ҳақиқат бўлиши, халққа бор ҳақиқатни очиқ айтиб, шунга кўндириш, ишончини қозониш ва шу асосда уни янги марраларга чорлаш кераклигини таъкидлайди.

Аслида ҳам шундай - ҳақиқат мезон бўлган жойдагина маърифат, адолат, тараққиёт бўлади.

Норали ОЧИЛОВ

Муносабат

ЎзТВда "ФЕВРАЛЬ ВОҚЕАЛАРИ"НИ КЎРИБ...

Ҳомидбек ЭРГАШЕВ, бўлғуси талаба:

- Ўзбекистон телевидениеси орқали намойиш этилган "Февраль воқеалари" ҳужжатли фильми ҳар бир юрт фуқаросини яна бир бор сергакликка тортди. Бу мудҳиш воқеанинг бор тафсилоти, асл қиёфаси ва иштирокчиларини ўз кўзлари билан кўришди. Ана шу воқеаларни кузатиб ўтирган киши кўнглидан нималар ўтади? Нималарни ҳис қилдию, нималарни сезмади? Шу нарса аниқ: бу воқеа ҳеч кимни бефарқ қолдирмайди. Ҳушёрликка ундайди.

Абдумалик ШОПЎЛАТОВ:

- Бегуноҳ тўкилган қон, юртбошига суиқасд, халқ тинчини бузиш, булар - Ватанини севган кишиларнинг иши эмас. Бу хиёнат, жаҳолат, зўравонлик! Энди ўйлаб кўрайлик, адолат билан бу тушунчаларни бир паллага қўйиб бўлармикан? Йўқ! Адолатнинг юки оғир келади. Юртдаги адолатни бир-иккита манфаатпараст қилмиши билан ўлчаш ғирт нодонликдир. Адолатнинг мезони биз ўйлагандан юз карра эмас, минг карра ортиқроқдир.

Тағин бир гап. Фильм мавжуд ҳужжатларга, реал воқеликка таянган ҳолда тасвирга туширилган. Мавзу нечоғли даҳшат ва фожеалардан иборат бўлмасин, қандай бўлса, шундайлигича томошабинлар ҳукмига ҳавола этилган. Шу боиски, воқеликка фильм ижодкорларигина эмас, халқ ўзининг муносабатини билдирмоқда.

Бахтиёр АЛМАТОВ, ёш ҳуқуқшунос:

- Бир ҳафта аввал машъум воқеа иштирокчилари бўлмиш 22 нафар шахс устидан Республика Олий суди ҳукмини ўқиди. Орадан кўп ўтмай телевидение орқали "Февраль воқеалари"ни кўрдик. Гарчи Олий Суд ҳукмини муҳокама қилиш ваколатига эга бўлмасак-да, бироқ ҳукм ва бўлиб ўтган фожеа, ундаги маҳкумларнинг иштирокини тарозунинг икки палласига қўйсак, кейингиси оғир келади. Бугун бўлиб ўтган фожеа хусусида кўплаб фикр билдирилмоқда ва бу мутлақо табиий ҳол. Президентимиз бир неча йилдан буён ҳар чиқишларида "Ҳой барака топгурлар, огоҳ бўлайлик, бизни кўролмайдиган кучлар бор!" дея бежизга даъват этмаганликларини эндиликда чуқур ҳис этмоқдамиз.

Энди хулоса шуки, фожеа содир бўлишига бизнинг бепарволигимиз, юртнинг тинчлиги, осудалигига масъул бўлган хизматчиларнинг масъулиятсизлиги ҳам сабабдир. Фожеа иштирокчилари-ку, суд томонидан қонуний жазосини олди. Ўзларининг бепарволиги натижасида шу бало юз беришига сабабчи бўлган идора ходимларига ҳам тегишли чора кўрилса, биз кўп гапираётган Адолатга путур етмас...

Назокат АБДУЛЛАЕВА:

- Мени бесаводликда айбламасангиз, бир гапни очиқ айтаман. Ишонасизми, шу пайтгача "террор", "терроризм", нима эканини билиш тугул, тузукроқ тасаввурга ҳам эга эмас-дим. Гоҳо телевизордан "Террорчилар ташкилоти" деган гапни эшитсам, бирор-бир жамғармага ўхшаган идора бўлса керак деб ўйлардим. Февраль воқеалари билан боғлиқ кўплаб мақолалар ўқидим, кун[и] кеча шу ҳақда ҳужжатли фильм кўрсатилди. Мана бугун нафақат "террор", "терроризм" ҳақида, балки унинг оқибати нечоғли даҳшатли фожеаларга олиб келиши мумкинлигига тирик гувоҳ бўлиб турибман. "Февраль воқеалари"ни кўрган қизчам кечалари бақириб чиқадиган бўлди. Ўзим ҳам уч кунгача мижжа қоққаним йўқ. Бунда ҳолга тушгунча, "Террор" нималигини билмай, "саводсиз" бўлганим минг марта яхши эди...

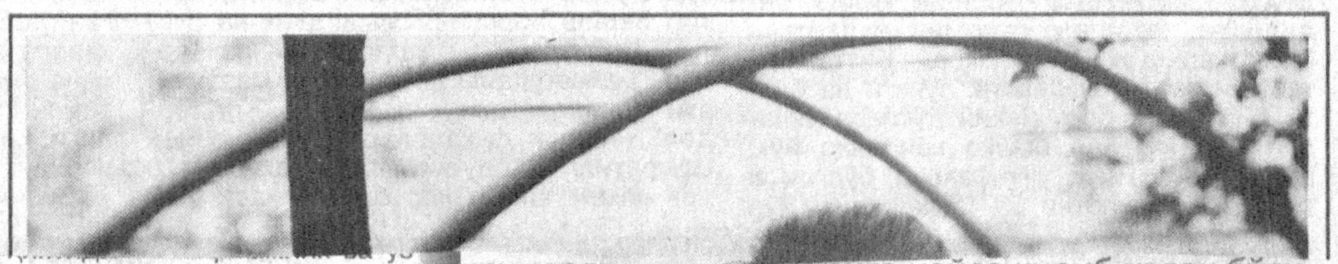

...тақдирларидан "розилик" ҳиссини кўриб, сиз ҳам бирор нима дейишга иккиланиб қоласиз.

Абу-Даби, БАА

...рицарлик жангида кўзига найза кириб ҳалок бўлиши ҳақида ёзганлари ҳақиқатга тўғри келган. Бундан ташқари Шарқда мусулмон динининг кенг тарқалиши, рус ҳарбийси Суворов ҳаёти, унинг сургундан қайтиши, Альп тоғидан машаққат ила ошиб ўтишлари-ю маршал унвонига сазовор бўлишини олдиндан кўра билгани ҳам ўз исботини топди.

1939-45 йиллардаги II жаҳон уруши тўғрисида ёзганларини ўқиган Магда Геббельс хоним Нострадамус фикрларини 1939 йилнинг кузида эри Йозеф Геббельсга кўрсатади. Ўз ўрнида 1940 йилнинг баҳорида немислар Бельгия, Франция давлатлари устидан самолётдан ташвиқот варақалари ташлайдилар. Ажабланарлиси, ушбу варақалар тепасига "Нострадамус олдиндан айтган" деган сўзлар ёзилган эди. Россия келажаги ҳақида ёзар экан, Нострадамус Екатерина ва Распутин муносабатларини, 1917 йилги инқилобни, Сталин сиёсатию аср охирига келиб мавжуд коммунизм ғояларининг барҳам топишини алоҳида таъкидлайди.

Бироқ шуни ҳам айтиш керакки, башоратларининг ҳақиқатга тўғри келмайдиганлари ҳам йўқ эмас. Ўтган замонларда нафақат Нострадамус, балки бошқа башоратчилар ҳам келажакни олдиндан айта билганлар. Масалан XVIII аср башоратчиси Казот француз инқилобининг қачон юз бериши, унда қандай воқеалар содир бўлиши, унинг йўлбошчиларини қандай тақдир кутаётганлигини 5 йил илгари айтади ва унинг айтганлари амалда ўз исботини топади.

Бироқ шуни айтиш лозимки, бўлган ва бўладиган воқеа-ҳодисалару янгилик ва кашфиётлар энг тўғри маънода Қуръон оятларида ёзиб қолдирилган. Ҳозирга келиб буни жаҳон олимлари ҳам тан олмоқдалар. Ваҳоланки, "Ҳамма нарса Худодан" деб бежиз айтилмаган.

Илҳом ШЕРМУҲАММАД

...ТЛАР ...ТИШДА ...ЧИДИР

...з халқи тарихини билмаган ...латлар хотира ва идрокла...и йўқотиб қўйган довдир...га ўхшайди. Бу алфозда ...ётган миллатларнинг юкса...лига ёхуд ўзлигини муҳофа...этишларига, ҳатто уларнинг ...қалиб кетмасликларига ка...лат йўқ.

* * *

...меъёр ва эҳтиёткорлик, ваз...адолатпарварлик билан иш...к миллати миллий, диний ...туйғуларига содиқ қолган ...н жаҳон ҳокимияти мафку...ган. Уч қитъа ва кенг ўлка...лган тарихий турк ҳокимия...т асосида ривожланган.

* * *

...т такомилида ўта аҳамият...нган тарих маданиятнинг ...билан мувозий ҳолда илга...рих миллатлар келажагини ...удратли кўмакчидир. Бино...их маданияти ва тушунчаси ...идорачилари ва раҳнамола...барлик вазифасини ўтайди ...ўта асрлар ислом дунёсида ...дорлар, олий табақа киши... махсус ва имтиёзли илм...н. Ҳатто бугун ҳам миллат...даний савияларини тарихни ...билиш ёки билмаслигига ...илаш мумкин.

Усмон ТУРОН

Мулоҳаза

ВАТАН НИМА? ВА...

Гуруҳбозлик, босқинчилик, бегуноҳ кишиларнинг қонини тўкиш, экстремизм Ислом динига мутлақо ёт, зеро Ислом дини - тинчлик динидир. Илмшуносларнинг айтишича, "ислом" билан "салом" сўзлари бир ўзакдан ясалган сўзлардир. "Салом" сўзи тинчлик деганидир. Араб тилидаги "аслама" феъли ўзни бахшида этиб, ички, ботиний тинчликка эришишни англатади. "Ислом" сўзи эса ўша феълдан ясалган отдир. "Муслим", яъни мусулмон сўзи "ислом"дан ясалган равишдошдир. Кўриниб турибдики, бу сўзлар маъносида босқинчилик, экстремизмдан асар ҳам йўқ. Мусулмонлар бир-бирларига дуч келганларида "Ассалому алайкум" дейдилар, бир-бирларига гўзал суратда тинчлик тилайдилар. Бундан ташқари Аллоҳ таоло ўзининг Қуръони каримидаги оятларда шундай марҳамат қилган: "Бугун сизларга динингизни комил қилдим, неъматимни бенуқсон, тўкис қилиб бердим ва сизлар учун (фақат) Исломни дин қилиб танладим". Энди ушбу оятни оддий кўз билан эмас, балки кўнгил кўзи билан, яъни туб мазмун-моҳиятига етиб, ўқинг. Ахир Аллоҳ таоло ушбу кўрсатмасида, эй бандаларим, "сизлар учун (фақат) Тинчликни дин қилиб танладим", тинч, баҳамжиҳат яшанглар, деб буюрмаяптими?!

Шайтони лаин васвасасига учиб, динда ўзларига турли фирқалар тузиб олганлар ўз-ўзидан диндан чиқиб кетадилар. Зеро, Аллоҳ бундай ишларни қатъий ман этган: "...Динни барпо қилинглар ва унда фирқа-фирқа бўлинманглар..."

Аллоҳ таоло кўрсатмаларига зид иш қилганларни, улар: "Биз Аллоҳ партиясиданмиз, би[з] Ислом озодлик партиясиданмиз" деб ҳар қанча оғиз кўпиртиришмасин, барибир мусулмон деб бўлмайди, зеро улар бегуноҳ жонларни ноҳақ ўлдирдилар, мусулмонлар Қуръонда зикр қилинганидек, "...Аллоҳ ўлдиришни ман қилган бирон жонни ноҳақ ўлдирмаслар..."

Улар Аллоҳ таоло буйруғига зид равишда давлатимиз раҳбари ҳаётига, яъни ўз орамиздан бўлган раҳбар ҳаётига тажовуз қилдилар. Парвардигоримиз эса Ўзининг Каломида: "Э мўминлар, Аллоҳга итоат этинглар ва пайғамбарга ҳамда ўз ораларингиздан бўлган раҳбарларга бўйинсунинглар!" деб буюрган. Аллоҳнинг оятларига қарши чиқиш Аллоҳнинг ўзига қарши чиқиш эмасми? Аллоҳнинг ўзига қарши-...

...ЛАРКИ...

...ниш, уларни такрорлаб бориш ҳамда осонлаштириб дарс олишдан (юқорироқ турувчи) кенгайтириб дарс қилишга кўчиш орқали мутаъаллимнинг тайёргарлиги оз-оздан юқорилаб боради.

Бу нарса унинг тайёргарликдаги малакаси, сўнгра илм таҳсил қилишдаги малакаси мукаммал бўлгунча ва у фаннинг масалаларини қамраб олгунча шундай давом этади. Агар фаннинг охирларини мутаъаллимга таълимнинг бошларида - ҳали у уларни фаҳмлаш ва онгига сиғдиришдан ожиз бўлган, уларга тайёр бўлмаган вақтда берилгудек бўлса, унинг зеҳни толиқади ва ўзича буни илмнинг оғирлигидан деб гумон қилади. Шундай қилиб, у илмдан совиб, уни қабул қилмай қўяди ва илмдан тобора узоқлашиб кетаверади. Бунга эса таълимнинг ноқобиллиги сабаб бўлган бўлади. Мутаъаллим ўрганиш учун ўз тоқати доирасидаги бир китобга чуқур киришган бўлса, муаллим унинг тушуниш даражасидан юқорироқ ва таълимни қабул қилиш одатидан баландроқ бўлган нарсаларни зиёда қилиб бермаслиги керак. Ҳамда мутаъаллим китобнинг аввалидан охиригача эсда сақлаб қолсин деб, шу китоб масалаларига бошқа бир китобникини аралаштирмаслик лозим бўлади.

Араб тилидан Шарофиддин ЛАТИПОВ таржимаси

Шаҳрисабз тумани бўйича бу йил 20123 та газета-журналга обуна бўлинган. Шундан бизнинг "Ҳуррият"га эса... 1 дона ёзилишибди

ФИДОКОРЛАР УРГАНЧДА

Хабар

Юрт равнақи, Ватан келажаги ҳақида қайғуриш ўзлигини таний бошлаган халқ фарзандларининг асосий бурчидир. Ўз бурчини теран англаган кишилар уни ўташ учун аллақачон ишга киришганлар. Бу борада, айниқса, Фидокорлар миллий демократик партияси аъзолари амалга ошираётган ишлар диққатга сазовордир.

Бугунги ёшлар юртимиз келажагини белгиловчи асосий куч эканлигини эътиборга олиб, ушбу партия ёшларни уюштириш, уларни ватанпарварлик ҳамда фидойилик руҳида тарбиялашни ҳам ўз олдига мақсад қилиб қўйди ва ўзининг ёшлар ичига кириб бориш концепциясини ишлаб чиқди. Унда белгиланган вазифаларни бажариш учун Республикамиз вилоят ва туманларига ўз ишончли вакилларини жўнатди.

Яқинда Хоразм вилояти Урганч тумани халқ таълими бўлимида бўлиб ўтган Фидокорлар миллий демократик партиясининг туман бўйича ташкилий йиғилишида ҳам концепцияда кўзда тутилган мақсадларни туман миқёсида амалга ошириш масаласи муҳокама қилинди. Унда Фидокорлар миллий демократик партиясининг Урганч тумани котиби Файзулла Ражабов, Фидокорлар миллий демократик партиясининг "Ёшлар қаноти" бўғини марказий кенгаши вакили Эрназар Акбаров, вилоят "Ёшлар қаноти" бўғини етакчисининг ташкилий ва мафкуравий масалалар бўйича ўринбосари Марат Ёқубов, Урганч туман "Ёшлар қаноти" бўғини етакчиси Светлана Сафарова ҳамда ушбу туман қишлоқ ва маҳаллаларининг етакчи ёшлари қатнашишди. Йиғилишда Фидокорлар миллий демократик партиясининг ёшлар ичига кириб бориш концепциясини амалга ошириш бўйича қишлоқ ва маҳаллалар етакчилари билан фикр-мулоҳазалар алмашилди. Йиғилиш якунида туман ФМДП "Ёшлар қаноти" бўғинининг концепция асосида бундан кейин бажариши зарур бўлган вазифалари белгилаб олинди.

Дурдона НУРМУҲАМЕДОВА

ЙЎҒ-Э!

Қорни тўқнинг кўзи оч!

ҲУРРИЯТ — МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА — 7 - 13 июль 27 (129)-сон

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир Хуршид ДЎСТМУҲАММАД

Таҳрир ҳайъати: Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Амирқул КАРИМОВ, Наим КАРИМОВ, Озод ШАРАФИДДИНОВ, Аҳмаджон ЎЛМАСОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Телефонлар: 133-69-45, 136-53-63

Индекс: Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт- матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Камолиддин АЛИОХУНОВ

Босиш вақти — 21:00 Топширилди — 18.00 Буюртма — Г 0576

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

БЕКОРЧИ ЁШЛАР

Кундузи қартабозлик, тунда эса...

Ташвиш

"Ота-онанг тириклигида дуои хайр олиб қол. Мабодо дуои бад олсанг, умринг хўрлик ва забунликда ўтади. Бу бебаҳо дунёнинг ўзи афсус ва надоматдан иборат. Кейин бир умр афсус чекиб юрмагил, дейман-да..."

Бу — дунё кўрган кекса қалам соҳиби, пиру комил бир инсоннинг дониш ўгити.

... Бир танишим бор. Қўни-қўшнилари у ҳақида шивирлаб гапиришади. "Бу инсон отасидан дуои бад олган. Раҳматлик дадаси: "Менга-ку қилдинг бор ситамингни, болам. Фарзандларингдан топмасайдинг деган хавотирдаман", дегувчи эдилар. Бечора топди. Бисёр ранж-алам тортди фарзандлари дастидан.

Танишим ўғилларидан куйиб, адои тамом бўлган экан. Уч ўғли ҳозир қамоқда. Яна бир ўғлини куни кеча милициядан сўраб келишибди. Қўшни қишлоқдан ўғирланган сигирнинг излари тўғри шу танишимнинг дарвозаси остонасига келиб йўқолган эмиш...

Яқинда Бухоро вилоят ҳокимлигида ёшлар тарбиясига боғлиқ йиғин бўлиб ўтди. Унга вилоят ҳокимлигининг таълим-тарбия мутасаддилари, бошқарма, қўмита, жамғарма, олий ўқув юртлари, ҳуқуқ-тартибот идоралари раҳбарлари ва оммавий-ахборот воситалари вакиллари таклиф этилди. Йиғилишни вилоят ҳокими С.Ҳусенов бошқариб борди. Йиғилишда ёшлар ҳаёти билан боғлиқ бир қатор муҳим масалалар атрофлича таҳлил қилинди.

Маълумки, вилоят аҳолисининг 67 фоизини 30 ёшгача бўлган ёшлар ташкил қилади. Улардан 15 ёшгача бўлганлар 44 фоиз, 16 дан 30 ёшгача бўлганлар 23 фоиз. Вилоятда ёшларнинг 10 мингдан зиёди ишсиз юрганлиги таъкидланди.

Афсуски, ишсизлик билан жиноятчиликнинг ораси жуда яқин. Ана шу боисдан ҳам вилоятда юз бераётган жиноятларнинг 70 фоизи 30 ёшгача бўлган ўсмирлар иштирокида содир этилмоқда.

Бу таъкид вилоят миқёсидаги кўрсаткичлар. Бизнинг Шофиркон туманимизда ҳам аҳвол бундан бери эмас. Хусусан, сўлоқмондай йигитларнинг кўчаларда дайдиб, ишсиз юриши хатарли. Бу ҳол одамни ташвишга солади. Баъзи маҳалла оқсоқоллари билан суҳбат қурганимизда, улар қишлоқларда ёшлар тарафидан содир этилаётган майда ўғриликлар, уларнинг маҳалла тартиб-интизомига бўйин бермаётганликлари хусусида куйиниб гапирадилар. Қайси кўчага қараманг, дейишади улар, тўрт мучаси соғ, елкаси тоғдай алп йигитларнинг қарта ўйнашаётганини кўрасиз. Ўйин сўнгида албатта бир можаро чиқаришади. Бу — уларнинг кундузги "сеанс"лари. Ким билади, улар бу узун ва бекорчи кечаларда нималар билан шуғулланишади? Оддий қартабозликдан бошланган бедаво ўйин бориб-бориб қиморбозликка айланади. Қимордан тушган текин пуллар эса, маълумингизки, фариштани шайтонга айлантиришга қодир...

Аҳад ҲАСАН

Шофиркон

Овози

Бундай кейин болалар боғчаларида тарбияланувчилар кечки овқатни уйида ейишармиш. Буям тараққиёт сари бир қадам!

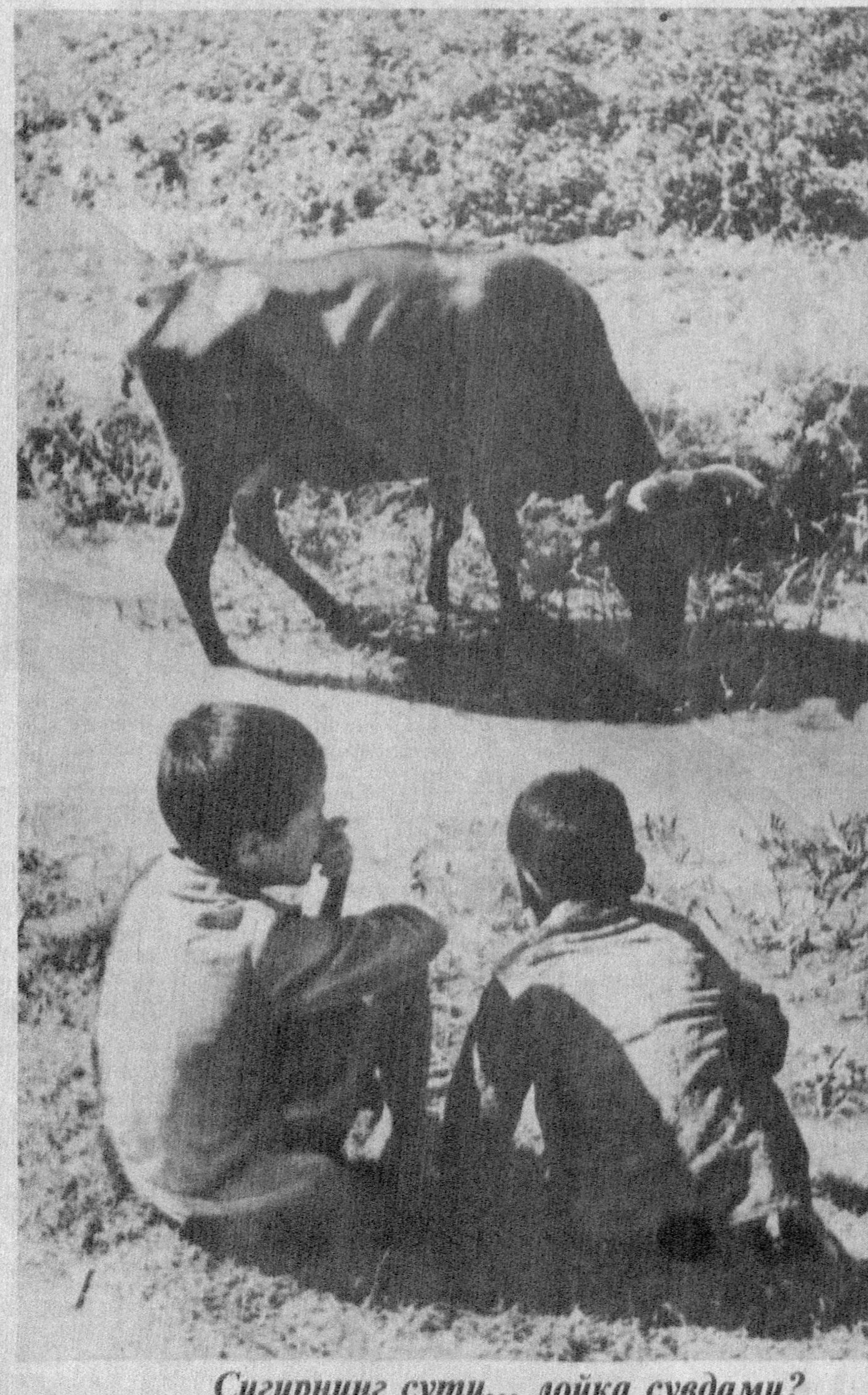

Сигирнинг сути... лойқа сувдами?

ИЖОДИМГА БАҲО БЕРИНГ, ОДАМЛАР!

Таклиф

Севимли Ватанимизда Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов ташаббуси билан ва бевосита раҳбарлигида халқ хўжалигининг ҳамма соҳасида ислоҳотлар амалга оширилаяпти. Деҳқончилигимизни ҳам ислоҳ қилиш учун 5 та пойдеворий қонунлар қабул қилинди, оламшумул бошқа кўп ишлар амалга оширилаяпти. Президентимиз минг бора такрорлаётганларидек, ислоҳотлар фақат илм-фан ютуғи асосида бошлансагина кутилган натижани беради. Шунинг учун ҳаётимизда илм-фаннинг мисли кўрилмаган даражадаги аҳамиятли даври бошланди. Аммо оғир изтироб билан шуни айтаманки, Республикамизнинг пахтачилик илм-фани ҳозирги вақтда жуда ачинарли аҳволда. Тарихимизнинг охирги 30-40 йилида Республикамиз раҳбарлари қишлоқ хўжалигида янги навлар яратиш, уруғчилик муаммолари билан қизиқиб келдилару, аммо деҳқончилик илмининг фалсафий, сиёсий, амалий моҳиятини таҳлил қилмасдан, унинг тақдирини олимларимизнинг виждонларига ҳавола қилиб келдилар.

Натижада деҳқончилик фани ижодининг таназзулга юз тутганига анча вақт бўлди. Деҳқончилик илмига бундай муносабатда бўлинганлигининг сабаблари жуда кўп, албатта. Шундай сабаблардан биттасининг моҳиятини очиб беришга жазм қилдим.

"Ҳуррият" газетасининг шу йил 17 февраль ва 24 март сонларида чоп этилган таклифимни 20 йилдан буён тарғиб қилиб келаман. Собиқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг собиқ президенти академик Усмонов қабулига кириб деҳқончилик фани ижодини ислоҳ қилишга ёрдам беришини сўраган эдим. Таклифимни тўла маъқуллаган академигимиз менга қуйидаги аччиқ ҳақиқатни айтдилар:

"Республикада бу олим ишининг қиймати 5 сўм, бунисиники эса 15 сўм деб баҳо бера оладиган одамнинг ўзи йўқ. Тўғри, олимлар орасида шундай инсон йўқ!" Бу энди инкор қилиб бўлмайдиган ҳақиқат. Аммо Президентимизнинг атрофидаги, ҳукуматимиздаги раҳбарлар орасида деҳқончилик фани ижодини ҳам адолатли таҳлил қила оладиган мард инсонлар бор, деб ҳисоблайман.

Таҳлил қилишни бошлаш учун мисол тариқасида ўз ижодимни эътиборингизга ҳавола қиламан. Адолат юзасидан чиқариладиган ҳақ қарорни, аччиқ-ширинлигидан қатъий назар, бажаришга тайёрман.

Самарқанд қишлоқ хўжалик институтининг агрономия факультетини битириб, 1960 йилдан 1990 йилгача пахтачилик илмий тадқиқот институтида, минерал ва органик ўғитлардан самарали фойдаланиш соҳасида илмий ходим, лаборатория мудири вазифаларида ишладим. 30 йиллик ижодим натижасида 80 дан ортиқ мақола, китобча, тавсияномалар чоп этилди, 11 фан номзоди тарбияланди. Олимликдан орттирган бахтим, ҳаётим маъноси, маҳсули, асл ниятим "Ҳуррият" газетасининг юқорида зикр қилинган сонларида чоп этилган таклифим ҳисобланади.

Илмдаги ижод йўлим қуйидагича кечди. Институтимизнинг олдида пахта ҳосилдорлигини 40-50 центнерга ошириш, ҳосил сифатини яхшилаш услубларини кашф қилиш вазифаси турар эди. Мен ўз тажрибаларимнинг кўпчилигида бу мақсадга эриша олмадим. Институтда ижод қилаётган 20 лабораториянинг 18 таси ҳисоботида 40-50 центнерлик натижа доимо келтирилар эди. Сифат лабораториясининг мудири С.Г.Охотник билан бизнинг тажрибамизда эса бундай натижага эришолмадик. Табиийки, биргалашиб бунинг сабабини аниқладик. Институтда ўтказилаётган кўпчилик, кўп йиллик тажрибалардаги ҳақиқий асл ҳосилдорлик 20-25 центнердан ошмаганлигини исботладик. Ҳеч кимни ҳақорат қилмасдан, институтнинг барча лабораториялари ўтказиши лозим бўлган янги экологик илмий ишлар дастурини тузиб, институт раҳбариятига, жамоасига тақдим қилдим. Келинглар, дўстлар, энди озгина ҳалол меҳнат қилиб, деҳқончилигимизга фойда келтирадиган ишлар билан шуғулланайлик, деб илтимос қилдим.

Таклифимизни қабул қилмасдан ўзимизни ёмонотлиққа чиқаришди, уч маротаба қонунга хилоф равишда ишдан қувғин қилишди, ёлланма каллакесар ёрдамида ҳаётимизга суиқасд қилишди, ярим тунда яшаб турган уйимизга ўт қўйишди ва ҳоказо.

Ундай бўлса, бизнинг ўзимиз янгичасига ишлаймиз деб, янги тажрибаларимизни шогирдларимиз билан бошладик. Бир йил ўтмасдан байрам кунлари тажрибамизни ҳайдаб ташлаб, ўзимизни узил-кесил ишдан қувғин қилишди. Орадан 9 йил ўтди. Энди билсам, менга жуда ҳам катта яхшилик қилишган экан. Ишдан ҳайдалганимиздан кейин кутубхоналарни титиб, 75 йил мобайнида деҳқончилигимиз илмида, республикамиз деҳқончилигида, ривожланган давлатлар қишлоқ хўжалигида эришилган ютуқлару камчиликларни фалсафий нуқтаи назардан қайта таҳлил қилиб чиқдим. Муттасил тажриба ўтказаман деб умрни беҳудага сарфламасдан, ўтказилган тажрибаларнинг натижасини фалсафий таҳлил қилиш асосида ҳақиқий олим бўлиш кераклигини қалбим билан сездим. Тупроқ унумдорлиги, экологик деҳқончилик юритиш тизими, алмашлаб экиш борасидаги барча илмий-амалий ютуқларни тўплаб, "қозонга солиб пишириб, дамлаб, етилтириб сузганимда менда янги дунёқараш ("Основы экологического земледелия", 24 варақ ҳажмида) пайдо бўлди ва "Ҳуррият" газетасининг 2-сонида чоп этилган таклифим дунёга келди.

Республикамиз деҳқончилик илмини ҳозирги замон талаби асосида ислоҳ қилишнинг иложи борга ўхшайди. Вазирлар Маҳкамаси қошида қишлоқ хўжалигидаги иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш бўйича Республика комиссияси мавжуд экан. Шу комиссия аъзолари ўзларининг махсус йиғилишларида ғоявий душманларим, мутахассислар радио, телевидение, оммавий ахборот воситалари журналистлари иштирокида менинг таклифим моҳияти ҳақидаги маърузамни эшитиб, муҳокама қилиб, тегишли адолатли қарорга келишса, айни муддао бўлар эди.

Қурбон РОЗИҚОВ

АДАБИЁТМИ, ЛИТЕРАТУРА?

Моҳият

Толстой "Иқрорнома" асарида "ҳаёт саволи"га жавоб излар экан, ўзига ва XIX аср ўрис адабиёти намояндалари фаолиятига бир қур назар солиш орқали адабиёт иши ҳақида мулоҳаза юритади ва ёзувчиларни "ўзи нимани ўргатаётганини билмаган ҳолда асар ёзиб бошқаларга ўргатаётган жиннилар" деб атайди. Уларни "виждонсиз, икки пулга қиммат каслар" деб, ўзининг ҳам шулар қаторида эканлигини, ёзувчилик пул топиш, шуҳратпарастлик туйғусини қондирувчи восита эканлигини айтади.

Камю эса адабиёт, умуман санъатни инсон учун яратганни инкор қилиш, исён моҳиятини очиб бериш воситаси деб ҳисоблайди.

Ҳар икки фикр ҳам адабиёт — фойдасиз бир нарса, эрмакка ўхшаш машғулот ёки яшаш учун курашнинг бир воситаси, инсондаги шон-шуҳрат, амалга интилиш,бошқалардан устун бўлишни исташ туйғуларини қондириш воситаси дея ҳисоблайди. Чуқурроқ назар солинса, адабиёт — инсон ақлининг фаолияти кўзгуси.

Булар оврўпалик тафаккур соҳибларининг деганлари. Шарқда эса адабиёт — "адаб" сўзидан олинганлигига кўра адабга чорловчи, эзгуликка хизмат қилувчи восита бўлиб келган. Бу фикрга истаганча мисоллар келтириш мумкин.

Адабиёт — ҳаёт кўзгуси, деган таъриф ҳам анча оммалашган. Бу тушунча бизга яқин даврда кириб келган бўлиши керак. Оврўпада ишлатиладиган, бизнинг "адабиёт"га муқобил "литература" истилоҳи маъносини текшириб кўрсак, бунга амин бўламиз.

Литература — лотинча "*литера*" — *ҳарф* сўзидан келиб чиққан бўлиб, ҳаётни ҳарфлар, кенгроқ маънода сўзлар ёрдамида ифодалаш деганидир.

Адабиёт ҳам сўз санъати бўлгани ҳолда маълум чекланиш, нормаларга эга. Яъни, ахлоқ, одоб, андиша чегараларидан чиқмай ҳаракатланади.

Литературада бундай чекланиш йўқ. Литература — кўзгу. Унда ҳамма нарсани тасвирлаш мумкин. Жойснинг "онг оқими" тасвирини эсланг — инсон онгидаги кечаётган жараёнларни икир-чикиригача тасвирлаш ёки шунга уриниш бор. Онгда нималар оқиб ўтмайди дейсиз! Ўзбекда кўриб-кўрмасликка, билиб-билмасликка олиш, андиша, ёмонини яшириб, яхшисини ошириш, деган гаплар бор...

Ёки Шарқда ислом таълимоти бўйича ароқнинг ҳаромлиги, ичиб кайф қилган одам яратганни ёддан чиқариб, имондан чиқиши муқаддас китобларда нақл қилинган бўлиб, одамлар ҳам буни қабул қилган. Бундай заминда яратилган адабиёт ҳам ҳеч қачон ароқ ичишни тарғиб қилмаган.

Ғарбда эса литература эркинлиги боис, ароқнинг қандай ичилиши, қандай кайф бериши ва бунинг оқибати ҳақида ҳатто бадиий жиҳатдан юксак савияда, бемалол, батафсил ёзиш мумкин. Тўғри, улар ҳам ароқни тарғиб этишни мақсад қилишмаслиги мумкин, бироқ шу ҳаракатнинг ўзи маълум маънода тарғиб — рекламадир.

Мисол учун Оврўпада, умуман Ғарбда машҳур садизм, мозохизм, ононизм ва бошқа — "изм" руҳий айнишлар бизда ҳам у ёки бу даражада мавжуддир. Аммо, улар ҳақида ошкора гапириш урф бўлмаган, андиша қилишган. Бугун эса улар ҳақида бемалол ёзаётирмиз. Олайлик, онанизм ҳақида ўқиган ўсмир уни ўзида синаб кўришга ҳаракат қилмайди, деб ким кафолат бера олади?..

Демак, "адабиёт" ва "литература"ни бир маънода ишлатсак-да, улар ўртасида сезиларли фарқ борлигини илғаш мумкин. Бу фарқ Шарқ ва Ғарб адабиёти солиштирилганда янада аниқ сезилади. Масалан, "Ўткан кунлар" ва "Мартин Иден". Отабек ва Мартин Иден - иккаласи ҳам тақдир зарбаларидан чарчаган, ҳаётдан безиб, ўлим истайди. Отабек бу мақсадда урушга жўнайди ва ўша ерда ҳалок бўлади. Мартин Иден эса ўзини-ўзи ўлдиради. Шарқда ўзини ўлдириш мумкин эмаслиги, бу Аллоҳнинг қаҳрини келтириши,- шу сабабли бундай йўл тутганларга жаноза ўқилмаслиги маълум ва машҳур эди...

Адабиёт — Шарқнинг ўзига хослигидан, литература эса ғарб тафаккури, қарашларидан сув ичади. Шарқда инсон ҳаётга нега келганини, қандай яшаш кераклигини, оқибатда уни нима кутаётганини билади. Ғарб кишиси эса ҳаётдан маъно тополмайди ва натижада бири адабиётни (балки литературани) кераксиз бир машғулот деса, яна бири даҳрий бўлганлиги боис адабиёту санъатни даҳрийликка хизмат қилдирмоқчи бўлади. Улар илҳомнинг раҳмоний ва шайтоний бўлишлигини билишмайди шекилли...

Асримизга келиб, шарқона анъаналарга содиқ адабиётимиз бирмунча "оврўпалашди" (литературалашди). Буни бизга кириб келган турли адабий оқимлар мисолида кўриш мумкин. Ғарбда дунёга келган адабий оқимлар бизда ҳам қизиқиш билан ўрганила ва ўзлаштирила бошланди. Савол туғилади — ўша оқимлар бизда нега йўқ эди?

Ўзбек ҳам, олайлик, америкалик ҳам, аслида бир умуминсоний хислат-хусусиятлар соҳиби бўлгани каби "адабиёт" ҳам, "литература" ҳам асл мақсади бир бўлгани ҳолда, уларнинг тасвирлаш йўли турлича эди. Шарқона адабиёт Аллоҳга етишиш, комил инсонни тарбиялаш йўлида оғишмай ҳаракатланган бўлса, литература ҳам қисман шуни истаган ҳолда ақлга зўр бериб, асосий йўлдан чалғиб кетади. Ва бу чалғиш оқибатида турли йўлчалар — оқимлар пайдо бўлади. Бошқача айтганда, биз моҳиятдамиз, улар эса шаклда, моҳият йўлида шакл излаб юришибди.

Ўзбек адабиётининг Ғарб адабиёти (литератураси) билан боғланишига келсак, улардан шакл ўрганишимиз мумкин. Адабиётнинг кучи, таъсир доирасини кенгайтириш учун бу керак ҳам. Бироқ, ҳар қандай шаклда бўлса-да, моҳият бир бўлиб қолиши лозим.

Сўзим аввалида Толстойнинг адабиёт ҳақидаги фикрини келтирган эдим. Улуғ ўрис ёзувчиси яшашдан мақсад не эканлигини англай олмаган пайтида шундай хулосага келган. Кўпни билган эмас, керакни билган доно, деган экан бир донишманд. Ҳаётнинг маъносини англаганлар адабиёт нима, деган саволга энг тўғри жавобни топгусидирлар!

Ҳусан КАРВОНЛИ

"ЁШ ЖУРНАЛИСТ" КАТТА ИШГА БЕЛ БОҒЛАДИ

Янгилик

Ўзбекистон Давлат Жаҳон тиллари университетининг инглиз филологияси факультетида қуйи босқич талабалари учун "Ёш журналист" клуби фаолият бошлади. Клуб 14 нафар аъзодан иборат бўлиб, раҳбарият томонидан видео ҳамда аудио жиҳозлар билан тўла таъминланган. Уни ташкил этишдан мақсад хорижий тилларни биладиган тўртинчи ҳокимият вакилларининг сонини оширишдир. Орадан ўтган озгина вақт ичида клуб талайгина ишларни амалга ошириб университет раҳбариятининг ишончини оқлади. Галдаги вазифалардан бири олийгоҳнинг яқинда нишонлайдиган 50 йиллик юбилейига университетнинг шу даврга қадар амалга оширган ишлари ҳақида видеофильм тайёрлашдир.

Бундан ташқари клуб аъзолари келажакда ҳар ойда икки марта таниқли шоир ва ёзувчилари, малакали журналистлар билан мулоқотлар ўтказиш ҳамда бошқа олий ўқув юртлари билан ҳам ҳамкорликлар ўрнатиш ниятидалар. Ўйлаймизки, яхшилик йўлида бошланган бундай хайрли иш эртага ўз самарасини беражак.

Шамсиддин ШОДИЁРОВ,
талаба

ОЛАМДА НИМА ГАП?

Ҳажвнамо

Бугун эрталаб троллейбусга чиқдим. Бировнинг ёнидаги бўш ўринга чўкдим. Троллейбус қўзғалгач:

- Мулла, оламда нима гап? - деди туйқусдан ёнимдаги кимса. Ўгирилсам, кўсанамо киши қошини чимириб, саволига жавоб кутиб турибди.

- Ҳеч гап йўқ, шекилли, - дедим елка қисиб.

- Российда нима гап, Елсинвой нима дейди, Елсинвой? Ўрнида қолармикан? - Энди у астойдил мен томонга ўгирилиб олди. - Мен сизга айтсам, бошқа майда-чуйда давлатлар бундан бағига капут. Аммо Ўзбекистон ўзини эплаб кетади. Буни Ўзбекистон, деб қўйибди. Ўзбек дегани - ўзига бек, дегани. Энди японга келсак, буни ёпун, дейди. Ўзи жимжилоқдек мамлакат-у, бой бўлиб кетди. Нима учун? Ўйлаш керак... Клинтоннинг ишиям чатоғ, хотини бизнесга аралашиб қолган. Паластин билан Изроил ҳали-вери ярашмайди, чунки арабларда дуружба йўқ. Шунинг учун пайғамбаримиз алайҳи вассалам, мен кофирлардан қўрқмайман, ўзимиздан чиқадиган мунофиқлардан қўрқаман, деганлар. Энди Фарансияга келсак...

"Бу одам халқаро шарҳловчи экан", - деб қўйдим ичимда.

- Мана сиз, ҳукуматнинг одамига ўхшайсиз, - деб қолди олдинги ўриндиққа ўтирган кимса мен томонга қайрилиб тумшуғини чўзаркан. - Ҳиндистон билан Покистонда атом қаёқдан пайдо бўлди?

У сўзини тугатмай бошқаси илиб кетди:

- Шошманг, аввало Ироқдан гаплашайлик, агар Горбач хол қўймаганда...

Ҳамма сиёсат билан қизиқиб турган экан шекилли, йўловчилар бирин-кетин мен томонга қарай бошлади. Яхшиямки, троллейбус тўхтади, мен шошиб манзилимда тушиб қолдим.

Йўлда кетарканман, одамларнинг сиёсатдон бўлиб бораётганларини ўйлаб хурсанд бўлдим. Уларнинг сиёсий онги ўсаяпти. Лекин бизнинг хотин мана шу долзарб масалада оқсаяпти. Телевизорда "Оламда нима гап?" кўрсатуви бошланиши билан ўчириб қўяди. "Ўнта ҳап-ҳапдан битта чап-чап яхши", дейди. Бунга ун, ёғ, гўштдан гапираверсангиз, яйрайди. Ҳе, саводсиз, товуқ мия! Аввал иқтисод - кейин сиёсат, деганига ўлайми? Яна, э дуррак! Бир кун сенга ҳам ақл кирар.

Абдуғани АБДУВАЛИЕВ

Хуррият 1999 7-13 июль

ШЛЯПА

"Оила ва жамият" газетасида халқимизнинг севимли ёзувчиси Шукур ака Холмирзаевнинг суратлари босилибди. Ёзувчи кутилмаганда жиддий "нарушение" қилибдилар. Негаки бошларида шляпалари йўқ. Ялангбош. Сурат остидаги сатрдан маълум бўлди. Ўзбекистон халқ ёзувчисини туғилган кунлари билан юртдошлари табриклашибди. Ҳечдан кўра кеч бўлса-да севимли ёзувчини ўша муборак айёмлари билан қутлагим келди.

Тошкентнинг сершовқин кўчаларида, баъзан автобус бекатларида, бу ўйчан чеҳра бошқа шляпали кишиларга сира ўхшамас эди. Унинг бошидаги шляпаси антиқа, ажабтовур кўринар эди. Қандайдир сеҳр мужассамдек ана шу шляпа остида. Хаёл уммонидаги ўйчан кўзлар бир нуқтага тикилган. Бир четдан жим кузатиш маза... "Бир кун албатта пул кўпайса, худди шунақа шляпа оламан. Кейин хаёл сураман".

Аммо шаҳарда пул кўпаймади. Орзуни Тошкентда қолдириб, қишлоққа жўнайман. Бош омон бўлса, у яланг қолмас экан. Битта бош бир неча шляпани эскиртирди. Бироқ ўша шляпа жудаям бошқача, антиқа эдида.

Нимани орзу қилсанг, яратгандан астойдил сўрасанг ўшани беради. Бу ҳақ гап. Фақат қачон ва қаерда? Мана шунисига сабр керак. Сабрнинг таги олтин. Бу ҳам ҳақ гап.

Бир кун Ипподром бозорини укам билан бирга айландик. Пул бўлса одамнинг жонидан бошқа ҳамма нарса топилади. Бироқ шляпа йўқ.

- Корейс бозори - корандалар бозори. Ўша ёққа ўтамиз, - деди укам. Чўнтакка қараб иш юритилса, "простойи" маъқулроқ. Аммо, дўст бошга, душман оёққа қарайди". Ажойиб халқ мақоли иқтисодий қийинчилик пайтида хаёлни банд этаётгани яна қийнайди.

Корейс бозорида аёлларнинг шляпасини тахлаётган опа: - Укажон, мустақилликдан буён шляпа сўрайдиганлар камайиб қолди. Биз ҳам олмай қўйдик.

Мана буни олинг, - деди.

У менга нархи 225 сўм атрофида турадиган жунли, ярим айвонли шапкани тутқазди.

- Кийиши бепул-а, - сўраб оламан. Б.... ни бироз суйинтириб қўйишса ёмон бўлмайди.

- Сизга бўлмади, - деди укам. - Қишлоқдагилар кулишади. "Ўғлининг шапкасини кийиб олибди" дейишади. Бу ер шаҳар, биров билан бировнинг иши йўқ. Бунинг устига ярашмади. Антон бувага ўхшаб қолдингиз.

... Ипподром бозорида "иш" битмади. Марказий универмаг олдидан ўтаётиб: "Ке, ноумид шайтон-да" дедим. Юқорида айтганимдек астойдил сўралса яратганнинг ўзи бераркан. Шляпани қўлга ё олдим, ё олмадим, студентлик йилларимда автобус бекатларида тез-тез учрашиб турадиган таниш қиёфа кўз олдимда гавдаланди. Шукур ака нигоҳи янада ойдинроқ кўз ўнгимда намоён бўлди.

Шляпа бошда. Димоғ чоғ. Трамвай йўли ортда қолди. Навоий театри олдидан ўтаётганимда, кейин чорраҳаларда ҳам негадир ўз-ўзидан хаёлга севимли ёзувчи Шукур Холмирзаев келаверди.

Ҳозир Шукур ака қаерда эканлар? Бошларида шляпаси бормикан-а? Ё кўпчилик қатори шляпани ташлаб юбордимиканлар-а? Яқинда телевизорда Назар Эшонқулнинг "Битик" кўрсатувида бошларида шляпаси бормиди, йўқмиди? Аммо қамиш капада Алпомиш ҳақида оламжаҳон гапларни айтгандилар.

- Шляпалар қуллуқ бўлсин, - деди Турсунали Акбаров. - Шукур аканинг шляпасига ўхшар экан.

- Ҳа, энди ҳавас қилдикда.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг. Бунга ўша ерда ўтирган йигитлар гувоҳ. Орадан икки ёки уч дақиқа вақт ўтди ё ўтмади. Эшик очилди. Хонага ким кириб келди денг, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Шукур Холмирзаев...

Ўйчан, мулоҳазали, таниш чеҳра. Ҳамма ўрнидан туриб, у билан сўрашишга интилди.

- Ҳозиргина сизни эслаб эдик, - деди Абдураҳмон Ташанов, - Умрингиз узоқ бўлар экан.

- Нега? - деди ёзувчи.

- Бу акамиз ҳозиргина сизнинг шляпангизга ўхшаш шляпа сотиб олибди.

Ёзувчи қайта юзланди. Қўл узатди:

- Энди дўст бўламиз.

У бошқа гап қўшмади. Хонадон чиқиб кетди.

Қишлоқдаман. Аввал туман марказига, ундан қўшни вилоятларга ўтиш керак. Ҳар қалай соатлаб машина кутишга бироз барҳам берилди. Шляпада бир хислат борми ёки дўст кўпайдими, таниш-нотаниш йўловчи машиналар тўхтайдиган, узоқни яқин қиладиган бўлиб қолди.

Ҳар ҳолда "КОЖА" бош қалпоғим борлигидан хурсандман. Кунлар исиб, шляпани "СИЗ"лаб чангларини меҳр билан артиб-суртиб келгуси қишга асраб қўйдим.

Дарвоқе, дўст бошга қарайди. Шукур аканинг яланг бош суратларига тикилиб, "у киши шляпасини қаерда қолдирди экан-а", деган хаёлларга бордим. Унга узо-оқ умр тиладим.

Маъмур МУСУЛМОНОВ

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси журналист Алимқул Султоновга волидаи муҳтарамаси

УЗУМХОН аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади

ТУЗАТИШ

Газетамизнинг 26 июнь сонида чоп этилган "Оқлов ҳукми - йўқ даражада" мақоласининг учинчи устун, 2-абзацидаги, шунингдек, шу устуннинг 6-абзац, охирги қаторидаги "Консимум" атамаси "Консилум" деб тузатиб ўқилсин. Таҳририят йўл қўйилган хато учун мақола муаллифлари ва муштарийлардан узр сўрайди.

ЭЪЛОНЛАР

Тошкет шаҳар, Чилонзор туманидаги 281-сон ўрта мактаб томонидан Аджиумерова Мэрим номига 1999 йили берилган OR-B № 055870 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ

* * *

Тошкент шаҳар Чилонзор туманидаги 281-сонли ўрта мактаб томонидан Юсупов Улуғбек Рустамович номига 1999 йили берилган OR-A 571185 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.